

ACC. NR. M. 12638: 1-7

Landskap: Småland

Upptecknat av: J. L. f. Lantbr.
L. Jönsson

Härad: Tunnebo

Adress: Bergshult, Råstorp

Socken: Heimeryd

Berättat av: " "

Uppteckningsår: 1953

Född år 1869 i Heimeryd

~
Användes vanor vid landsbygdsheimmers matbrödför-
sörjning. s. 1-7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LWF 92.

Luf 92
1

Mattbrödsförsörjningen på Landsbygd den förra och nu. Detta har som
alltså annat förändrats mycket på en 60-70 år tillbaka. Men väl bakas
det än hemma i Bakstugorna i släkten på Landsbygden. Särskilt
groft mattbröd som näst användes handarbetare på landet och väl
även av arbetare i Träden och Långvallen. Men finare kaffbröd och
småröd bakas väl numera näst i Kokpis. Och detta är vanligt
på både stora och mindre gårdar. Och även i mindre samhällen
är än många som bakar sitt mattbröd själva i sina Bakstugor.
Men så har det på senare tid tillkommit Bilor i alla formlar som
kör omkring på Landsbygden jämna en dag i veckan. Och då köper
många i stället för att själva baka. När det så är ont om arbetskraft
med. Men brödet som bakas i Murengrar har sitt stora förträ-
de det är allom väl känt. Före var vanligt till jul skulle bakas
så mycket att det räkte över Landan. Och det var mycket och gott så
länge det var något igen. Och mycket hälsosamma ämb bakat
bröd som väl var och en av erfarenhet vet. Men de gamla Bakung-
mar var vanligt mycket större för än som på senare tid. En träl-
stora brödkakor till baket var mycket vanligt och då fisk det vara

En rätt stor Bakungsver. Men det är äns vanligt på Landsbyggden
de som bygga eller restaurera om sina Boningshus att ha Bakningen
i det sålunda. Men denna passeras numera i Källarvåningarna där
gavanden till Murvärdet lägges. Och jag som förr var vanligt att den
passerades i köket. Och det var jag vanligt med Källarvåning under
Boningshuset för Gavanden till Murvärdet hade i köket och den
med det samma Bakningsugnen. Och att en del av folket även
på landsbyggden köper bröd är flera orsaker. Önt om arbets-
kraft väl den största orsak. Och lite folk i bondesamhället på
landet också bitarna som körs omkring i byarna så är det rätt
vindeligt och bekänt. Men jag bästa vara som matbröd räknat
och jag ekons omiskt kollar. Och så är det många bondesamhället som inte
är mer än en och två personer. Och då tycker de det är jag önt att
baka i Bakningsugnen fastän de vet fördelarna därav. Men till
Högtider och fräga om flera arbetare som förekommer vid flera
Tillfälle vid Landtjänst så baka de Matbrödet i sin Bakungsver. Men
kaffbröd och småröd kan jag väl på senare tid blivit vanligt
baka i Kokspris eller köpa sådant när det är så goda Tillfälle!

I de fallet Hembakningens försägar sker det väl i samma form som
före. De yngre får lära och de äldre. Också har vi Landtbruksskolor
skolor och läroverk unga manliga elever bevisat dessa. Och kan man
väl tycka det kan vara nyttigt i en framtid. Så inte kan man säga att
Hembakningens har gått bort äm fast den gått tillbaka. För i de gamla
lägetu porke var hela Bakningens murad av naturlig grästengranit
Och en kan få höra personer läm framhålla det goda bröd som bakas
des i dessa gamla Bakningar. Så det bröd får en inte nu för tiden
Och sedan att eftersom det byggdes nya Bagerihus sedan mitten på
1800 talet. Murades Bakningarna med tegel eldfast sådan. Att
Hembakningen gått tillbaka kan man väl säga bristen på arbetskraften
är största orsaken. Bakare har varit ett lönande yrke från långa
tider tillbaka vet vi väl. De kan hålla Bilar och chaufförer till att
föra omkring på Landsbygden. Och en vet väl och vilka som får
betalat med det är bekant. Murringsbakaren uphördes genom
Kokspisar kom till. Men en rätt stor förändring blev det med
dessa. Och de har varit rätt allmänna här i över 50 år. Bland de
äldre folk har det Murrings bakade brödet stort förträde och

Hålsosammare, än mykakat bröd. De förändrade smaka-
 ren ifråga om Mattbrödsförsörjningen något samband med
 kosthålltet i öfrigt. Kan man väl säga. Men om man tänker
 tillbaka den tid man roste på andra trakter i hvar del. Postagen
 o Uppbande med flera trakter. Som nästan ej användes annat
 än hårt bröd som mattbröd. Att man åt mindre bröd där
 det blev stor skitbröd. Och det är samma förhållanden äro
 Användes man hårt bröd, gör det mindre åt, än mjukt bröd.
 Men det har varit sed och bruk frän gammalt med mjukt bröd
 här i södra Sverige. Dittas är väl samma förhållanden som
 för att det gör mindre bröd nu än för är ett faktum som väl
 alla känner till. Och det användes mera kott nytt och färskt mat
 för på landsbygden är numera vanligt. Att köpkonjunktur har på
 väskat mycket på brödförsörjningen. Bättre inkomster och större till-
 gångar på kotanter har folk utöfvar för många övergått till köpbröd
 mycket. Också de goda tillfällen när Bilen kommer hem varje
 vecka så är väl detta lättint och bekvämt och blir snart en
 god vana. Och ekonomiska förhållanden goda bland alla även på

Landsbygden så alla har god råd att bekomma sig nära att vad de önskar sig. Andra förhållanden var det vid första världskriget vid 1915-20 talet. När det inte bara fanns Potatis. De gick omkring i Byarna och mätte förädlen hos bönderna. Än hade en y höst. När att folk samlar bort mjöl till bakare eller. Anstaltsbakeri heller. Men det kommer väl kanske här med i en framtid. På Roslagens med flera trakter mjöl landet var det gott om bönder som skickade mjöl till Bakare för att få det Anbakat. Bland de ålder var det många som tröttnade på det flintårda som de bakade hemma. Det anbakade brödet var något bättre annat. Detta var sista åren på 1800 tal och de första på 1900 tal. Man skulle väl tänka att det flintårda hemmabakade brödet har gott av modet på senare tiden. Än har det i blivit vanligt att riva bort Bakarungarna om de retas och mura om sina Bostadshus så är det än vanligt att de vill ha sin Bakarung. Om den är inte används så mycket som för så kan den vara bra att ha. Och med tanke på om de skulle vilja ha den så är den inte lätt att sätta in igen om tar bort den helt

Att hemmarak äret av bröd gått tillbaka på senare åren på Landsbyg-
den är flera orsaker. Man vet i Tiderna har det varit ett allmänt bruk
säm gammalt att köpa brödet av Bakare. Också genom de goda Tillfällens
som Tillkommit ären på Landsbygden på senare tid så är folket även
der väl benägna att ta nytta av sina förmåner som Tillkommit dem
Också goda ekonomiska Tillgångar som det blivit bland folket allmänt
även på landet på senare tid. De gamla Bakarengar som var
mestad av bärä gäster var vanligt att minst en eller två gånger om
året Tillreda stäkt murbruk Och gå in i ugnen och gå över den med
murbruk när den blev ofärdig och sprökt förkoma i den. Klina bak-
ugnen var ett gör som folk inte vet om nu för tiden. När det
användes ofärdig tegel och lava Och om det muras nya Bakang
nar är y vanligt placera dem i köket utan i Källare under eller
i Brygghus der till lämpligt Och samma modell som för fastän
mindre. Bland de Bostadsbyggnader som byggdes vid mitten
av 1800 talet och senare framåt är gott om här och allmänt väl
bibehållna. Och om än omändrade som många är mer och
mindre som många är så är gärna grunden den samma är

Murväcken i dessa var stora och borti tilltagna när det murades
hett av bara grästen. Och skottstenen rymde här Lotaren kom minst
en gång om året. Tog han en stol och ställde i spisen att stå på.
Och började med en järnskrapa runt omkring. Och gick sedan upp
i genoms behå skottstenen då blev det sotat när han kom upp.
Satte han sig på pipan (skottstenen) och spelade på näver en god stund.
Och fick många lyenares särskilt av barn som var vantligt var rädda
för sotarn. Och även han tyckte det var roligt när många lyen
nare kom och det hördes vitt omkring. Han var en livad glad
sätte och var känd bodde en hufvud härifrån. Hans namn var
Rasengren. Detta var på 1870- och 80 talet. Det fins väl än sådana
gamla Murväck men ej många igår nu. Dessa nyare är ej möjligt för
någon att gå igenom. Vid mitten av 1800 tal var det mycket Bygare
på Landsbygden och sedan framåt. Vid Landtmätningar som
den tiden var alman. Blev det mycket utflyttningar genom att
gårdarna för alltid lägo i en klunga hela Lym. Detta var väl
efter de gamla oroliga tiderna i landet de ville vara så nära
varandra som var möjligt till både skydd och trefnad.